
 PREDSTAVUJEME NOVÉ KNIHY

Spar James E., La Rue Aseneth: Geriatrická psychiatria. Stručný sprievodca

Trenčín, Vydavateľstvo F 2003, 239 strán (Concise Guide to Geriatric Psychiatry, 3-rd Edition, APP Washington, 2002)

Zlepšenie životných podmienok a medicínsky pokrok v 20. storočí viedli k výraznému predĺženiu priemernej dĺžky ľudského života. Zvýšenie počtu starých ľudí a zvýšenie ich podielu v populácii – starnutie populácie – prináša však aj mnohé problémy. K nim patrí aj zvýšenie počtu ľudí s telesnými, ale aj duševnými chorobami. Depresie a demencie patria medzi 10 chorôb s najvýraznejším nepriaznivým dopadom na kvalitu a dĺžku života. Súčasne sú chorobami vyššieho a vysokého veku. Geriatria a gerontopsychiatria patria medzi odbory s najrýchlejším rastom nových poznatkov, patria však aj medzi odbory, v ktorých medicínsku prax výrazne ovplyvňujú mýty a zaužívané stereotypy.

Cieľom prezentovanej prakticky orientovanej príručky je sprostredkovanie nových poznatkov a ich využitie v diagnostike a liečbe najčastejších psychických porúch vyššieho veku. Kniha sa delí na 9 kapitol: úvod, telesné a psychické zmeny spojené so starnutím a kapitoly o najčastejších psychických poruchách starých ľudí (7 kapitol). Obsah každej kapitoly je orientovaný na medicínsku prax.

V úvode sa autori zaoberajú požiadavkami na zabezpečenie medicínskej starostlivosti o starých ľudí, prezentujú epidemiologické údaje o najčastejších psychických poruchách vyššieho veku a poukazujú na príčiny nedostatočnej gerontopsychiatrickej starostlivosti. V kapitole o normálnom starnutí sa zaoberajú dopadom vekových zmien na samostatnosť, fungovanie starého človeka a klinickým významom fyziologických zmien telesných a psychických funkcií, ale aj sociálnym kontextom starnutia.

Afektívne poruchy sú najčastejšími psychickými poruchami vyššieho veku. Vážnym praktickým problémom je nedostatočne účinná diagnostika a liečba týchto ťažkých, ale liečiteľných chorôb. Kapitola o afektívnych poruchách obsahuje podrobné informácie o príznakoch depresíí, krátka kazuistika ilustruje príznaky tzv. maskovanej depresie. Autori upozorňujú na vzťah medzi depresiami a inými chorobami starých ľudí a v tabuľke uvádzajú aj prehľad farmák s potenciálne depresogénnymi účinkami. Liečbe depresívnych porúch sa venuje samostatná kapitola obsahujúca základné údaje o psychoterapii, vzťahu medzi psychoterapiou a farmakoterapiou podrobný prehľad údajov o liečbe antidepresívami. Autori zdôrazňujú význam použitia moderných antidepresív vo vyššom veku, referujú o vlastnostiach, výhodách a nevýhodách selektívnych inhibítorov spätného

vychytávania sérotonínu, tzv. duálnych antidepresívach, zaoberajú sa použitím tymoprofylaktík (tymostabilizátorov) vo vyššom veku. V tabuľkách sa uvádzajú najdôležitejšie interakcie medzi psychofarmakami a ďalšími liekmi.

V kapitolách o demenciách sú údaje o dotazníkoch a škálach, ktoré sa používajú na hodnotenie kognitívnych a pridružených – „neuropsychologických“ – príznakov a schopností samostatne vykonávať bežné denné aktivity. Z rôznych typov demencií sú najpodrobnejšie údaje o Alzheimerovej chorobe, autori však informujú aj o ďalších demenciách: vaskulárnej demencii, demencii s difúznym výskytom Lewyho teliesok a o skupine frontotemporálnych demencií.

Samostatné kapitoly sa venujú úzkostným poruchám a psychózam vyššieho veku. Kapitola o „iných častých duševných poruchách v starobe“ sa zaoberá najmä zneužívaním návykových látok a závislosťami v starobe, poruchami spánku a poruchami sexuálnych funkcií. Obsahuje však aj údaje o zmenách psychických funkcií a psychických poruchách vyvolaných telesnými chorobami, ako aj údaje o patoplastickom pôsobení veku na príznaky psychických porúch.

Monografia o psychických poruchách vo vyššom veku je skutočne stručným sprievodcom. Na malom priestore podáva množstvo prakticky dôležitých informácií. Autori napriek tomu, že ide o vysokoškolských profesorov a významných vedeckých pracovníkov, veľmi starostlivo dávajú informácie o najnovších poznatkoch o psychických poruchách v starobe a obmedzili sa na tie poznatky, ktoré sa dajú použiť v súčasnej diagnostickej a liečebnej praxi. Množstvo prakticky dôležitých údajov je prezentovaných v 63 tabuľkách a 9 grafoch. Dodatok obsahuje najčastejšie používané hodnotiace škály a dotazníky so stručnými návodmi na ich použitie.

Monografia o geriatrickej psychiatrii je určená psychiatrom pracujúcim vo všeobecných psychiatrických ambulanciách a na psychiatrických oddeleniach, neurológom, geriatrom a klinickým psychológom. Myslím si, že môže byť užitočnou príručkou aj pre skúsených gerontopsychiatrov. Medzi klady hodnotenej monografie patrí aj pekný slovenský preklad, ktorý dôsledne rešpektuje súčasnú psychopatologickú terminológiu.

Eduard Kolibáš